

Nr 173.

Av fru **Hellström m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning.*

Genom 1950 års riksdagsbeslut om en genomgripande reform av skolväsendet kom yrkesutbildningen att principiellt jämföras med teoretisk utbildning. Det har allmänt hälsats med tillfredsställelse, att yrkesutbildningen skall grundläggas redan inom skolpliktstidens skolformer och att därigenom impulser ges till fortsatt utbildning inom egentliga yrkesskolor av skilda slag. För att programmet skall kunna genomföras måste man emellertid förutsätta, att det nuvarande yrkesskolväsendet, som i stor utsträckning drives i kommunal eller enskild regi, ytterligare utbygges. Detta är så mycket angelägnare, som även enhetsskolans yrkesundervisning i många fall anses böra förläggas till skolor av här berörda slag. Det är sålunda ett mycket starkt statligt intresse att yrkesskolorna stödjas effektivt. Vid flera tillfällen har detta också fått uttryck i riksdagsuttalanden, i statliga utredningar och även i statsverkspropositionen för budgetåret 1952/53, där en väsentlig uppräknings förslås och där grunderna för beräkningen av statsbidraget också förslås ändrade i för skolorna gynnsam riktning.

I propositionen förslås ett statsbidrag till avlöningar med högst 78 procent av de verkliga utgifterna för dessa. Beloppen maximeras emellertid till 5 kronor per undervisningstimme, oberoende av skolformen, vilket innebär en nyhet, då tidigare en viss differentiering skedde. Motiveringen för det enhetliga maximibeloppet är att »något skäl icke torde föreligga att längre uppehålla den nuvarande skillnaden mellan bidragen till olika slag av undervisning».

Den föreslagna maximeringen får emellertid mindre lämpliga konsekvenser i en del fall.

Vid vissa kommunala yrkesskolor ordnas en ettårig heldagskurs med minst 30 veckors läsår. Undervisningen är huvudsakligen teoretisk och avser att bibringa eleverna kunskaper, som ungefär motsvara realexamen. Dessa kurser användas som inträdeskurs för tekniskt gymnasium och fordra för sin effektivitet kvalificerade lärare. Dessa lärares löner måste helt naturligt sättas högre än vissa andra yrkesskollärares. Skolkommissionen räknar med lönegrad 25, vilket numera, efter höjningen av lönetillägget till 32 procent, motsvarar ett arvode av lägst 12: 60 kronor per undervisningstimme i ortsgrupp 3. Det föreslagna högsta beloppet är sålunda i detta fall inte ens 50 procent av den verkliga kostnaden. Departementschefens ovan anförda uppfattning, att skäl inte föreligger för någon skillnad mellan bidragen till

olika slag av undervisning, resulterar i en uppenbart orimlig situation, om man inte låter likheten gälla procentsatsen i stället för ett maximerat belopp.

Om de ifrågavarande kurserna skola drivas även i fortsättningen, krävs enligt de föreslagna statsbidragsgrunderna ett väsentligt kommunalt bidrag. I och för sig vore detta inte alldeles orimligt om kurserna vore en rent kommunal angelägenhet. På grund av den ojämna geografiska fördelningen av denna yrkesutbildning söka sig nu elever till kurserna från även andra kommuner än dem, där skolan är belägen. I själva verket rekryteras de från hela riket. Det måste då anses orimligt att lägga kostnaderna för dessa elever på skolkommunen. Då återstår endast att utkräva avsevärda avgifter, vilket ställer denna yrkesutbildning i ogynnsamt läge i jämförelse med t. ex. läroverksutbildning, vilket strider mot riksdagens avsikt att åstadkomma likställighet mellan teoretisk och praktisk utbildning. Även nu utgöra elevavgifterna en avsevärd del av kursernas inkomster.

Det kan här nämnas, att 1946 års skolkommissions yrkesdelegation föreslagit statsbidrag med 78 procent av lönekostnaderna utan maximering. Detta innebär också den fördelen, att bidraget följer med en eventuell lönejustering. Utvecklingen visar det riktiga i ett sådant system. Det maximibelopp som nu gäller, 3 kronor pr undervisningstimme, var mera värt då det fastställdes än det är nu, då lönerna utgå med 32 procents förhöjning mot 12 procent tidigare. Bidragets procentuella andel i kostnaderna minskas medan större delen måste tas ut på annat sätt.

Med nuvarande statsbidrag befinna sig här nämnda kurser i ett brydsamt läge. Det kan tänkas, att kommunerna anse det omöjligt att längre anordna dem. Statsverkspropositionens förslag utgör inte någon slutgiltig eller ens tillräcklig förbättring. Då det uppenbarligen är av mycket stort allmänt intresse, att kurser av detta slag alltjämt anordnas, och då omständigheterna peka på att de icke äro övervägande kommunala angelägenheter, få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att statsbidrag skall utgå till ovannämnda teoretiska heldagskurser vid kommunala yrkesskolor med minst 30 veckors läsår med 78 procent av kostnaderna för rektors och lärares löner, dock högst 8 kronor per undervisningstimme, och

att i anslutning därtill anslaget under punkt J 14 i statsverkspropositionen för budgetåret 1952/53 höjs med 30 000 kronor, förslagsanslag.

Stockholm den 24 januari 1952.

Ruth Hellström.

John R. Anderson,
Sundsvall.

Jöns Nilsson.

Jean Braconier.

M. Ståhl.